

Міністерство внутрішніх справ України
Львівський державний університет внутрішніх справ
Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання

Кафедра інформаційного та аналітичного забезпечення діяльності
правоохоронних органів

КЕЙС
заняття на тему
«Організація контролю за перебуванням затриманих.
Ведення обліку перебування затриманих ІТТ «Custody
records».

Підвищення кваліфікації (короткострокове, 3 дні)
осіб, відповідальних за перебування затриманих

Інформація про викладача:
к.т.н., доцент ЗАЧЕК
Олег Ігорович
0962102685

Львів -2021

Тема
«Організація контролю за перебуванням затриманих.
Ведення обліку перебування затриманих ІТТ «Custody
records».

Годин на тему – 2
Занять – 2 (2 академічних години)

Навчальна мета: формування поняттєво-категоріального апарату з відповідної теми лекції, а також систематизованих стійких знань слухачів про організацію контролю за перебуванням затриманих та ведення обліку перебування затриманих ІТТ «Custody records».

Міжтематичні зв'язки: права людини; професійна етика працівників правоохоронних органів та її основи; толерантність та недискримінація в роботі поліцейського; корупція: поняття, запобігання та відповідальність; базові права осіб, які утримуються в ІТТ та механізми їх реалізації; цілі та завдання інформаційної підсистеми «Custody records», її структура та контент; роль відеоконтролю в діяльності ізоляторів тимчасового тримання; правила та обмеження в застосуванні відеоспостереження.

План лекції

1. Інститут службових осіб, відповідальних за перебування затриманих.
2. Єдина електронна база обліку всіх дій щодо затриманих осіб.
3. Система зовнішнього контролю.
4. Основні вимоги до технічного обладнання «Custody Records».

1. Інститут службових осіб, відповідальних за перебування затриманих

Для повного та ефективного функціонування система «Custody Records» має включати такі основні елементи:

- інститут службових осіб, відповідальних за затриманих;
- єдина електронна база всіх дій із затриманими; • система зовнішнього контролю.

Місія службової особи, відповідальної за затриманих, — забезпечувати дотримання прав людини, законність тримання під вартою, гарантувати безпечне середовище, а також виявляти порушення процесуальних прав та гарантій затриманої особи до її поміщення в ІТТ. Це передбачає не лише безпеку утримання, а й добробут.

Функції інспектора з дотримання прав людини:

- 1) Ефективна фіксація дій щодо клієнтів ІТТ

Інспектор вносить в електронну базу всю інформацію з документів, з якими доставлено особу в ІТТ, проводить інтерв'ю та фіксує дані зі слів особи. Після поміщення особи в камеру інспектор фіксує кожен подію, яка відбувається з особою: харчування, прогулянки, зустрічі, чутливі дані, режимні заходи, вибуття з ІТТ та інші події, які можуть відбуватися з людиною в ІТТ. Внесення інформації в електронну базу убезпечує працівників ІТТ від безпідставних звинувачень у порушенні прав людини, а також сприяє підвищенню якості роботи усіх ланок кримінальної юстиції: органів досудового розслідування, прокуратури, судів.

2) Контроль і реагування за дотриманням прав клієнтів ІТТ

Держава в особі інспектора несе повну відповідальність за дотримання встановлених законодавством гарантій та прав затриманих осіб. До таких гарантій належать потреби в безпеці, належних мінімальних побутових умовах (наявності необхідних меблів, вільного простору, відповідного температурного режиму, освітлення, вологості повітря, належних санітарно – побутових умов, тощо). Клієнтам ІТТ необхідно забезпечити харчування, відповідно до встановлених норм, постійний доступ до питної та проточної води, можливість мати щоденні прогулянки на свіжому повітрі. Крім того, клієнтам ІТТ необхідно гарантувати дотримання визначених законодавством України процесуальних прав і гарантій, передбачених відповідно їх статусу. На етапі реєстрації людини в ІТТ і внесення даних з документів інспектор має візуально пересвідчитися, що людина може утримуватися в ізоляторі. Після чого на етапі проведення інтерв'ю інспектор дізнається про стан здоров'я людини (див. «Інтерв'ювання клієнта щодо медичних питань») та про її базові потреби. Знаючи цю інформацію інспектор фіксує її в електронній базі та вживає заходів для безпечного перебування особи в ІТТ. Окрему увагу варто приділити розбіжностям у даних з документів та даних з інтерв'ю. Свідчення людини в інтерв'ю варто сприймати як її заяву про забезпечення її прав з моменту фактичного затримання і до поміщення в ІТТ. Дані з інтерв'ю можуть свідчити про злочин зі сторони працівників поліції. У такому випадку інспектор після закінчення інтерв'ю має поставити до відома керівництво ІТТ та повідомити прокуратуру. Протягом усього часу перебування людини в ІТТ інспектор піклується про безпечні умови тримання і реагує на кожне порушення прав людини, усуває потенційні ризики та загрози здоров'ю і добробуту людей. Інспектор займає проактивну позицію і знаходить оптимальне рішення для кожної ситуації.

3) Оцінювання ризиків щодо потенційної небезпеки

Інспектор здійснює оцінку психологічного стану кожного клієнта, звертає увагу, якщо той веде себе агресивно, не виконує законні вимоги, ображає персонал ІТТ, псує обладнання; якщо є інформація про те, що людина схильна до суїциду/схильна до втечі, тощо. В таких випадках інспектор вживає

додаткових заходів безпеки. Поміщення такої людини має відбуватися до камери, відео з якої транслюється на окремий екран.

2. Єдина електронна база обліку всіх дій щодо затриманих осіб

Європейський комітет з питань запобігання катуванням наголошує, що основні гарантії, які надаються поліцією затриманим особам, будуть значно підсилені (і це може значно полегшити роботу поліцейських), якщо буде вестись єдине та повне дос'є щодо кожної затриманої особи. Аналогічні висновки були отримані й за результатами загальнонаціонального дослідження «Процесуальні гарантії затриманих осіб», яке проводилося в Україні у 2014-2015 роках (звіт за результатами дослідження «Процесуальні гарантії затриманих осіб» – <https://goo.gl/hRNV44>). Таким електронним дос'є щодо кожної затриманої особи є електронна база, яка створена в інформаційному порталі Національної поліції (системі «АРМОР»). Запровадження електронної бази покликано зменшити робоче навантаження на персонал ІТТ шляхом відміни більшості паперових книг і журналів, які наразі використовуються для фіксування різноманітних дій. Окрім фіксації, система також нагадує працівнику ІТТ про необхідність вчинити ті чи інші дії із затриманими (вручити підозру, доставити до суду або закладу охорони здоров'я тощо), а також дозволяє автоматично сформувати звіти щодо будь-якої особи, яка утримувалась в ІТТ.

3. Система зовнішнього контролю

Наявність зовнішнього незалежного контролю за процесами, які відбуваються у закритій спеціальній установі, є серйозним стримуючим фактором як для клієнтів, так і для персоналу.

Наразі повноцінний дистанційний контроль за системою, яка функціонує в ІТТ, здійснюється у двох ракурсах:

- перший — шляхом доступу до електронної бази, в якій зафіксовано всі дії щодо затриманих осіб;
- другий — через віддалене відеоспостереження. Всі приміщення ІТТ, де можуть перебувати затримані, обладнані цифровими камерами відеоспостереження. Технічні можливості ІР камер дозволяють через канали зв'язку дистанційно спостерігати за станом забезпечення прав затриманих осіб у будь-який час доби. Крім того, технічні можливості такого обладнання дозволяють мати двосторонній аудіозв'язок користувачів системи з утримуваними, які перебувають у камерах ІТТ.

Раніше доступ до камер відеоспостереження мав лише персонал ІТТ, зараз такий доступ мають також працівники УЗПЛ. Через електронну базу, працівники УЗПЛ можуть не тільки відстежувати дотримання прав затриманих по даним, занесеним до реєстру, але й особисто контролювати всі процеси через систему віддаленого відеоконтролю.

4. Основні вимоги до технічного обладнання «Custody Records»

Запровадження системи «Custody Records» передбачає застосування сучасних систем відеоспостереження в приміщеннях ІТТ, у приміщеннях територіальних органів поліції та в спеціальному автотранспорті, для перевезення затриманих і взятих під варту осіб. Застосування систем відеоспостереження у місцях несвободи має інший характер порівняно з використанням у громадських місцях. Основна відмінність полягає у тому, що в ІТТ об'єкти камери постійно сфокусовані на одній людині.

Незважаючи на те, що тривалість тримання осіб в ІТТ незначна, порівняно з термінами перебування в місцях позбавлення волі, таких як виправні колонії, перед поліцією та контролюючими органами стоїть непросте завдання дотримання балансу між забезпеченням безпеки та недоторканністю приватного життя. Системи відеоспостереження в ІТТ – це комплекс обладнання та програмного забезпечення (об'єктиви, монітори й інше устаткування), яке призначено для організації відеоконтролю на територіальних об'єктах. Для моніторингу можуть використовуватися різні пристрої, серед яких стаціонарні камери, поворотні камери, об'єктиви зі змінною фокусною відстанню, які підтримують аудіо запис, тощо.

План практичного заняття (1 год.)

1. Порядок надання інформації щодо осіб, які утримуються в ІТТ. Ризики, пов'язані з обробкою даних про стан здоров'я, як одного з видів чутливих даних.

2. Порядок обробки чутливих даних.

3. Вимоги законів щодо обробки персональних даних та інформації, що містить лікарську таємницю.

4. Вирішення ситуаційних завдань.

Ситуаційне завдання 1

До ІТТ прийшов запит щодо стану здоров'я особи, яка перебувала в ІТТ, для здійснення службової перевірки.

Завдання: Чи порушить інспектор законодавство України, надавши медичну інформацію про затриманого?

Ситуаційне завдання 2

З медичних документів, які перебували при затриманому, було встановлено наявність ВІЛ-інфекції у затриманої особи.

Завдання: Чи правомірним буде повідомлення про захворювання затриманого інших працівників ІТТ та затриманих?

ВИСНОВКИ

Кожна людина має право на повагу до особистого та сімейного життя – його часто називають правом на приватність. Поліція, виконуючи покладені на неї завдання, має справу з інформацією з обмеженим доступом. Це може бути службова інформація, а можуть бути чутливі (вразливі) персональні дані, безпідставне розголошення яких може призвести для тяжких наслідків.

Безпідставне поширення («витік») таких даних може нанести шкоду особистому життю людини та автоматично тягне за собою відповідальність інспектора та персоналу ІТТ.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

І. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 34. Ст. 481
3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1996 р. № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. ст. 650.
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30.06.1993 № 3352-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12>.
6. Про затвердження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 № 373. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України: Наказ МВС України від 02.12.2008 № 638. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0137-09>.

II. Спеціальна література:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. Права людини і професійні стандарти для працівників правоохоронних органів в документах міжнародних організацій. К.: Сфера, 2002. С. 9 – 12.
2. Конвенція про захист прав людини і основних свобод від 4 листопада 1950 року. Забезпечення прав людини. Хрестоматія. К.– Х., 2005. С. 61–65.
3. Методичні рекомендації для інспекторів з дотримання прав людини в ІТТ. URL: https://ulaf.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%BA_%D1%96%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80_%D0%86%D0%A2%D0%A2.pdf.

III. Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua
3. Урядовий портал. Єдиний веб-потал органів виконавчої влади. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Офіційний веб-потал Міністерства внутрішніх справ України. URL: <http://www.mvs.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua/>
6. Офіційний веб-потал Міністерства освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua/>

7. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL: <http://www.nau.ua/>
8. Вікіпедія Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org>
9. Електронна бібліотека Львівського державного університету внутрішніх справ. URL: <http://www.lvduvs.edu.ua>